

Nieuwsbrief ProDemos

nummer 4 | 2019

p. 8-9 | Je bent jong en je wilt invloed, maar vindt dat je kennis van politiek tekortschiet. Wat doe je dan? Actrice en illustrator Titia Hoogendoorn begon een podcast en helpt nu jongeren op weg.

p. 4-5

Twee nieuwe handboeken voor docenten maatschappijleer en burgerschap

ProDemos

Huis voor democratie en rechtsstaat

In dit nummer

p. 2 | Reiskostenregeling voor scholen

Aan het begin van het nieuwe schooljaar staan jongeren centraal in onze nieuwsbrief. Hoe geef je bijvoorbeeld goede lessen burgerschap? Hoe wek je politieke interesse bij jongeren en leer je ze met nepnieuws omgaan? En moet de stemleeftijd omlaag naar 16?

En verder...

p. 3 | Trainingen lokale politieke partijen
p. 7 | Collegereeks Zwolle
p. 11 | Debatseizoen geopend
p. 12 | Nacht van de Dictatuur
p. 15 | Slecht nieuws tegen nepnieuws

Reiskostenregeling voor scholen

Voor veel scholen zijn de reiskosten naar Den Haag een obstakel om het parlement te bezoeken. Met ingang van het schooljaar 2019/2020 pakken we dat obstakel aan: voortaan krijgen scholen een deel van de reiskosten naar Den Haag vergoed.

Om docenten vrij te laten in de manier waarop ze naar Den Haag komen, regelen we dit via een declaratiesysteem.

Hoe werkt het?

Vanaf september 2019 kun je via ons reserveringssysteem digitaal de 'bonnetjes' van de gemaakte kosten invoeren. Die kosten krijg je vervolgens vergoed, tot een maximumbedrag per gereisde afstand. Goedkoop reizen loont daardoor nog steeds.

Let op: de maximumbedragen dekken waarschijnlijk niet de volledige reiskosten. Maar scholen die van ver komen, zijn voortaan niet meer veel duurder uit dan scholen van dichterbij.

Kijk voor meer informatie op prodemos.nl/reiskostenregeling

Reisafstand (in kilometers)

Maximale vergoeding voor 15-50 reizigers

< 15 km	0
15 < 20 km	€ 290
50 < 100 km	€ 340
100 < 150 km	€ 490
> 150 km	€ 640

Trainingen voor lokale politieke partijen

Eind 2018 is het Kennispunt lokale politieke partijen opgericht, ter ondersteuning van die partijen die niet vertegenwoordigd zijn in de landelijke politiek. Deze ondersteuning bestaat uit een website, helpdesk, forum en trainingen.

De gemeenteraadsverkiezingen van 2022 lijken nog ver weg, maar een goede voorbereiding is natuurlijk belangrijk. Daarom verzorgt het Kennispunt trainingen over alles wat bij verkiezingen komt kijken. Het gaat daarbij bijvoorbeeld over het samenstellen van een kieslijst en het opzetten van een aansprekende campagne. Zo kunnen lokale politieke partijen zich bijtijds voorbereiden op de volgende gemeenteraadsverkiezingen.

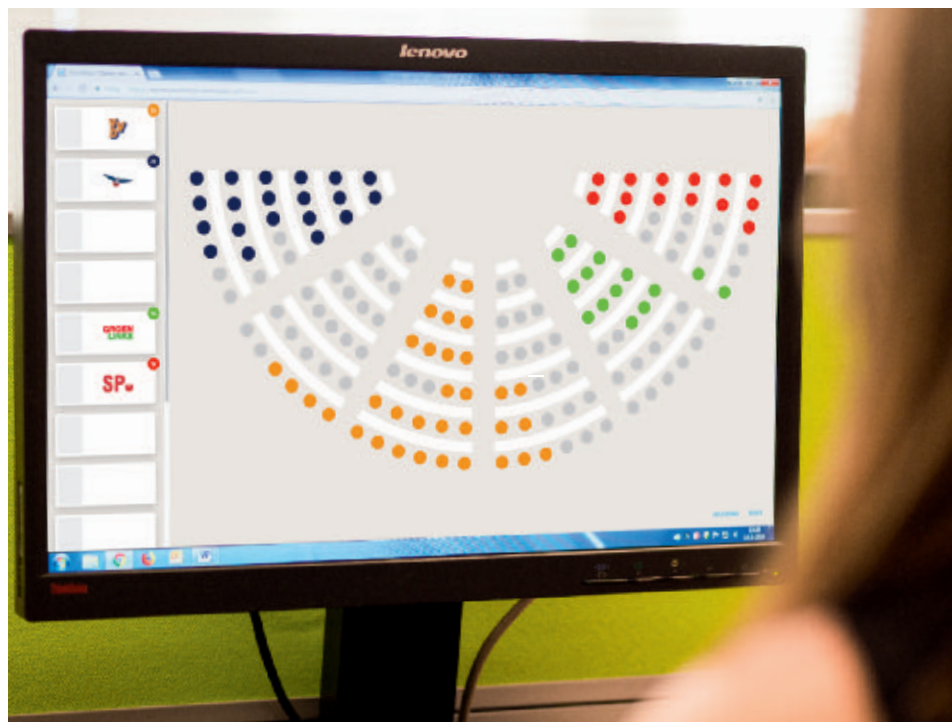
lokalepolitiekepartijen.nl

Tools.prodemos.nl

Op tools.prodemos.nl vind je verschillende visuele werkvormen, speciaal voor iedereen die lesgeeft over politiek en democratie. Zo vind je op deze website bijvoorbeeld een grafische weergave van de zetelverdeling van de Tweede Kamer en de werkvorm Krachtenveld. Met het Krachtenveld maak je de politieke stelsels van Nederland, de provincie,

gemeente of de Europese Unie inzichtelijk. Handig om te gebruiken in de lessen maatschappijleer of burgerschap én ter voorbereiding van een klassenbezoek aan politiek Den Haag, de provincie, het gemeentehuis of de rechtbank. De website wordt continu aangevuld met nieuwe materialen, dus houd deze vooral in de gaten.

Berichtgeving ongewenst gedrag medewerker ProDemos

In februari dit jaar kwam er bij de directie van ProDemos een melding binnen van grensoverschrijdend gedrag door een medewerker tegenover collega's. De directie heeft de medewerker in kwestie onmiddellijk geschorst en een onderzoek ingesteld, dat leidde tot de beëindiging van de arbeidsovereenkomst met de medewerker.

Naar aanleiding van mediaberichtgeving hierover stelden de voorzitter van de Tweede Kamer en de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de Commissie Onderzoek ProDemos in, onder leiding van Tjibbe Joustra. ProDemos verleent haar volledige medewerking aan dit onderzoek. De commissie brengt na het zomerreces haar rapport uit.

Een nieuw handboek voor burgerschap

Interview met auteurs
Bram Eidhof en Hessel Nieuwelink

Het burgerschapsonderwijs is volop in ontwikkeling. Zo werkt minister Slob aan een wetsvoorstel ter versterking van dit onderwijs en houdt curriculum.nu zich bezig met de invulling ervan. Onlangs verscheen bij ProDemos het 'Handboek Burgerschapsonderwijs'. We praten met twee van de auteurs, Bram Eidhof en Hessel Nieuwelink, over het belang van goed burgerschapsonderwijs.

Bram Eidhof

Hessel Nieuwelink

Er zijn veel ontwikkelingen gaande in het burgerschapsonderwijs, maar is het er momenteel zo slecht mee gesteld?

Bram: Het kan in elk geval een stuk beter. Veel scholen geven aan dat ze allerlei activiteiten ontplooiën, maar nog weinig samenhang hebben aangebracht.

Hessel: We geven ons onderwijs te weinig vorm vanuit de doelen die met burgerschap samenhangen, namelijk kritisch leren denken, gelijke kansen bieden en democratie versterken. Idealiter zou iedereen bij burgerschap stilstaan, maar in de praktijk is dat vaak niet zo. Scholen moeten daarom mensen

aanwijzen die verantwoordelijk zijn voor het burgerschapsonderwijs. Ook zijn er te grote verschillen in de kansen die leerlingen krijgen om hun burgerschap te ontwikkelen.

Over die kansen van leerlingen gesproken, Hessel, jij stelt binnen het burgerschapsonderwijs een grote ongelijkheid vast tussen vwo en vmbo. Hoe zou je burgerschapsonderwijs op het vmbo kunnen versterken?

Hessel: Neem de belevingswereld van leerlingen als vertrekpunt en maak vervolgens de koppeling met maatschappelijke en politieke vraagstukken. Leg daarnaast de nadruk op vraagstukken en

niet op instituties of structuren. En misschien het allerbelangrijkste: neem je leerlingen serieus en daag ze uit!

Bram, in je pamflet 'Het Wilhelmus Voorbij' schrijf je: 'De polarisatie tussen bevolkingsgroepen neemt toe, de politieke machteloosheid is groot, en het vertrouwen in politieke partijen is relatief laag. Als er een moment is om werk te maken van burgerschapsonderwijs, dan is het nu.' Hoe kan burgerschapsonderwijs bijdragen aan het verminderen van polarisatie?

Bram: Polarisatie is niet altijd slecht. Soms wordt het maatschappelijk agenderen van een onderwerp gezien als

polarisatie, maar kijken we er later op terug als een belangrijke ontwikkeling, zoals de burgerrechtenbeweging.

Polarisatie is pas risicovol wanneer we niet langer elkaars argumenten willen horen en ons niet in de ander willen of kunnen verplaatsen. Wanneer het doel niet langer is tot rechtvaardige oplossingen te komen, maar de ander aan te vallen. In het onderwijs kun je oefenen met zowel het bekritisieren als het overwegen van standpunten van anderen, en met het zien van de verschillen én de overeenkomsten. Een heel mooi voorbeeld van zo'n discussievorm zie je in het Amerikaanse programma *Middle Ground*. Eerst onderzoeken gepolariseerde groepen wat ze gemeen hebben, om vervolgens de meer betwiste punten te bediscussiëren. Je vindt dit programma op YouTube, maar pas op: het is verslavend!

Nieuwe handboeken

Handboek Burgerschapsonderwijs

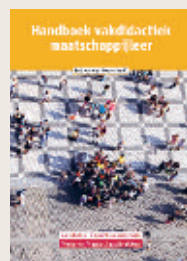
Veel leraren en schoolleiders in het voortgezet onderwijs onderschrijven het belang van goed burgerschapsonderwijs. Maar hoe geef je dat concreet vorm? Daarover gaat dit handboek.

Met werkvormen en voorbeelden maken de auteurs het abstracte begrip burgerschap hanteerbaar. Aan de hand van praktische tips, *good practices* en wetenschappelijk onderzoek kun je met dit handboek zelf

invulling geven aan burgerschapsvorming.

Bram Eidhof, Hessel Nieuwelink, Coen Gelinck, Prijs: € 24,95

Handboek vakdidactiek maatschappijleer

Dit handboek geeft antwoord op drie vragen: wat moeten leerlingen leren, waarom moeten zij dit leren en hoe moeten zij dit leren?

Om deze vragen systematisch te beantwoorden bespreken de auteurs allereerst waarom instructiemodellen behulpzaam kunnen zijn. Vervolgens laten zij zien hoe docenten vanuit deze modellen onderwijs kunnen ontwikkelen, met aandacht voor

alle niveaus in het voortgezet onderwijs en het mbo.

Rob van den Boorn (red.), Prijs € 36,95

Beide boeken zijn te bestellen via prodemos.nl/webshop

Week van de Rechtspraak

Van 23 t/m 27 september is het de Week van de Rechtspraak. Tijdens deze week organiseren rechtbanken en gerechtshoven verschillende activiteiten voor het publiek. Zo organiseert de rechtbank Noord-Holland een Rechtspraakwandeling in Haarlem en kun je bij het gerechtshof 's-Hertogenbosch en recht-

bank Oost-Brabant terecht voor een interactieve middag over de rechtspraak van vroeger en nu. Daarnaast bezoeken raadsheren, rechters en griffiers scholen om daar in gesprek te gaan met leerlingen en is er lesmateriaal beschikbaar voor docenten. Meld je aan via weekvanderechtspraak.nl

Democratie: ideaal en weerbarstige werkelijkheid

In 1996 verscheen de eerste uitgave van Jan de Kievids 'Democratie: ideaal en weerbarstige werkelijkheid'. Het boek is met recht een klassieker te noemen. Na een herziene uitgave in 2012 heeft De Kievid zich nu voor ProDemos opnieuw gebogen over het onderwerp. Het resultaat is een volledig geactualiseerde versie, met aandacht voor maatschappelijke vraagstukken van nu. Verkeert de democratie nou wel of niet in diepe

crisis en zo ja, komt dat dan vooral door globalisering, sociale media en populistische partijen? De Kievid behandelt de dilemma's die inherent zijn aan democratie en heeft veel aandacht voor de historische context en de sociale verhoudingen waarbinnen democratische instituties al dan niet gedijen.

Het boek is te bestellen via de webshop: prodemos.nl/webshop

Collegereeks burgerschap in Zwolle

Eind 2018 organiseerde ProDemos een collegereeks over democratie en burgerschaps-educatie in Den Haag. Dit was een groot succes.

Graag geven we nu onderwijsprofessionals en andere geïnteresseerden in het oosten en noorden van Nederland de gelegenheid in gesprek te gaan met drie hoogleraren over democratische waarden, het Nederlandse onderwijsstelsel en burgerschapsonderwijs. Vanaf 23 september organiseren we daarom samen met de Provincie Overijssel en de Universiteit van Amsterdam

de collegereeks 'Onderwijs, burgerschap & democratie' in Zwolle. De colleges, gegeven door Tom van der Meer (politologie), Anne Bert Dijkstra (onderwijskunde) en Herman van de Werfhorst (sociologie), zijn gratis toegankelijk.

Lees meer over de afzonderlijke colleges en meld je aan via prodemos.nl/collegereeks

Polititia: podcast voor politieke n00bs

Het was de Amerikaanse politica Alexandria Ocasio-Cortez die Titia Hoogendoorn (actrice, illustrator en Instagrammer) inspireerde om zich in de politiek te gaan verdiepen.

‘Bij haar zag ik dat je niet zonder invloed bent, ook al ben je jong en heb je geen politieke achtergrond. Maar ik besepte ook dat ik weinig wist over hoe het allemaal werkte.’ Dat wilde Hoogendoorn veranderen. ‘Ik ging op zoek naar podcasts over politiek, want ik leer zelf prettig via podcasts. Maar ik vond geen Nederlandse podcasts waarvoor geen voorkennis nodig was.’ Zo werd Polititia geboren, de podcast waarin Hoogendoorn zelf ‘uit de kast komt als politiek n00b’ (een beginnende, red), zodat de luisteraar het niet hoeft te doen.

PERSOONLIJKE VERHALEN

Voor Polititia duiken Hoogendoorn en co-host Daniël van de Poppe steeds

in een nieuw onderwerp dat met politiek te maken heeft en nodigen ze gasten uit om er meer over te vertellen. Dat hoeven geen politici te zijn. Naast Europarlementarier Kim van de Sparrentak waren bijvoorbeeld ook schrijver Lieke Marsman, media-criticus Madeleijn van den Nieuwenhuizen van het Instagramaccount @zeikschrift en programmamaker Tim Hofman te gast om te praten over respectievelijk de invloed van de politiek op zzp'ers, de Amerikaanse verkiezingen en de invloed van jongeren in de politiek.

Het doel is een leerzame en vermakelijke podcast. Van de Poppe: ‘Aan het eind van een aflevering willen we dat

je iets hebt geleerd, maar ook hebt geluisterd naar een leuk gesprek.’

DOM VOELEN

Het publiek van Polititia is behoorlijk jong, meer dan de helft is tussen de 18 en 27 jaar oud. Zij geven aan dat de combinatie van feitelijke uitleg en persoonlijke verhalen van de presentatoren en hun gasten een onderwerp tot leven brengt. Van de Poppe herkent dat uit zijn werk bij de Universiteit van Amsterdam. ‘Ik geef les in rechtsgeleerdheid. Daar zoek ik voorbeelden die dicht bij mijn eerstejaarsstudenten staan, zoals catcalling en het appverbod op de fiets, om grotere thema's uit te leggen. Zo maak je het herkenbaar.’

Politiek is net als Game of Thrones: hoe meer je erin investeert, hoe toffer het wordt.

Hoogendoorn heeft nog wel een tip voor wie met jongeren over politiek wil praten: 'Laat niemand zich dom voelen. Niets is zo funest voor je motivatie als iemand die jou het gevoel geeft dat je niet genoeg kennis hebt om mee te mogen praten over politiek. Tuurlijk kun je dingen leren, maar je hoeft geen expert te zijn om iets van politiek te mogen vinden.'

NET ALS GAME OF THRONES

In aanloop naar de Tweede Kamerverkiezingen van 2021 hoopt het tweetal nog veel afleveringen te maken voor een groeiend publiek. 'We hopen dat je door het luisteren van onze podcast zekerder wordt over wat je zelf kunt doen om invloed

uit te oefenen,' zegt Van de Poppe. 'Al is het maar dat je extra informatie hebt opgedaan om je eigen mening te vormen.'

'En dat je jezelf verder kunt verdiepen,' vult Hoogendoorn aan. Ze neemt zichzelf als voorbeeld. 'Ik kom niet uit een gezin waarin we over politiek praatten. Politiek was lange tijd gewoon ver weg. Maar nu ik me voor de podcast in allerlei onderwerpen verdiep, vind ik het steeds interessanter. Veel dingen worden ook pas interessant als je er iets van weet. Het is net als met Game of Thrones: het volgen van die serie wordt stukken leuker als je de verschillende familiegeschiedenissen kent. Dan snap je de motieven van de personages

en de verwijzingen die de serie maakt. Hoe meer je erin investeert, hoe toffer het wordt.'

Luister Polititia via je favoriete podcastapp, Spotify of via soundcloud.com/polititia

Foto: iStockphoto / PeopleImages

In Beeld

Kinderverkiezingen voor de Provinciale Staten

Dit voorjaar konden we voor drie verkiezingen stemmen. Maar ook op de basisschool mochten kinderen naar de stembus. In maart organiseerden we namelijk weer Kinderverkiezingen, waarbij leerlingen op de basisschool ook hun stem konden uitbrengen voor de Provinciale Staten, zoals op basisschool de Herenweg in

Wassenaar. Want jong geleerd is oud gedaan. GroenLinks was de winnaar van deze verkiezingen, met 28,9% van de stemmen. De Partij voor de Dieren en de VVD eindigden op respectievelijk de tweede en derde plaats.

Alle uitslagen zien? Ga dan naar uitslagen.kinderverkiezingen.nl.

Debatseizoen geopend

In september begint ProDemos het debatseizoen met een vliegende start, want er zijn maar liefst zes momenten waarop je welkom bent voor een goed gesprek.

We starten op 3 september met het Actualiteitendebat, dat we samen met onze partners van het Montesquieu Instituut, Nieuwspoort en Filmhuis Den Haag organiseren. Op woensdag 11 september is het de Avond van het Politieke Boek, waarin we schrijvers te gast hebben die zijn genomineerd voor de Prinsjesboekenprijs. Bij de uitreiking van die prijs kun je trouwens ook aanwezig zijn, op vrijdagochtend 13 september.

NACHT VAN DE DICTATUUR

De Film & Debat van september staat traditioneel in het teken van de Nacht van de Dictatuur, want op donderdag 12 september kijken en bespreken we de animatiefilm *The Swallows of Kabul*, over leven onder de Taliban. Te gast zijn journalist Bette Dam en filosoof en dichter Ofran Badakhshani. Op vrijdag 13 september organiseren we de Nacht van de Dictatuur, met o.a. de Vlaamse filosoof Tinneke Beeckman en onderzoekscollectief Bellingcat.

RONDOM PRINSJESDAG

Het Prinsjesforum vindt op maandag 16 september alweer voor de vierde keer plaats. Dit jaar staat de ondervertegenwoordiging van vrouwen in de politiek centraal. Als het dan op dinsdag 17 september Prinsjesdag is en het koffertje is aangeboden aan de Tweede Kamer, beginnen de Algemene Politieke Beschouwingen. Een week later, op dinsdag 24 september, zitten wij voor je klaar met de Algemene Politieke Nabeschouwingen, waarin we hét politieke debat van het jaar nabespreken. Wat zijn de plannen van het kabinet en waar zet de oppositie op in? Te gast is o.a. Marloes Lemsom, politiek journalist bij Buitenhof.

Op de Nacht en Film & Debat na zijn alle activiteiten gratis, dus kom langs en praat mee in september!

Meer info over al deze evenementen vind je op prodemos.nl/agenda

Nacht van de Dictatuur

Dit jaar vindt de Nacht van de Dictatuur alweer voor de negende keer plaats in Den Haag, op vrijdag 13 september. Op deze avond staan we stil bij vrijheid en onderdrukking.

De openingslezing wordt verzorgd door de Vlaamse filosoof Tinneke Beeckman. Zij bespreekt hoe we in een tijd van opkomende autoritaire leiders en falend kapitalisme democratische vrijheid kunnen herwinnen. Ook onderzoekscol-

lectief Bellingcat is aanwezig. Redacteur Pieter van Huis geeft een lezing over de methodes van het online onderzoekscollectief. De afsluiting van de Nacht van de Dictatuur is in handen van theatermaker George Tobal. Hij voert zijn meeslepende

show *Kinderen van Aleppo* op, over studentenprotesten tijdens de Syrische burgeroorlog.

Er is nog veel meer te zien en te beleven tijdens de Nacht van de Dictatuur. Zo is er een paneldiscussie over de zorgwekkende situatie in Venezuela, geeft Rob de Wijk een lezing over zijn nieuwste boek *De Nieuwe Wereldorde* en gaat Jan Pronk in gesprek met experts over geldstromen naar dictaturen. Behalve lezingen, debatten en panelgesprekken is er ook een interactieve tour door Museum de Gevangendoor met als thema 'van dictatuur naar democratie' en kun je mee op de nachtrondleiding 'Politieke Moorden'. Ook zijn er exposities en geniet je in Perscentrum Nieuwspoort van een dictatoriale nachthap.

Het volledige programma en tickets vind je op nachtvandedictatuur.nl

Op donderdag 12 september, de avond voorafgaand aan de Nacht, staat ook Film & Debat in het teken van de Nacht. Bij Filmhuis Den Haag vertonen en bespreken we *The Swallows of Kabul*, een animatiefilm over twee echtparen die elk op hun eigen manier proberen te overleven in het door de Taliban onderdrukte Kabul.

Mocht Den Haag je nou te ver weg zijn of durf je op vrijdag de dertiende de deur niet uit, dan kun je ook terecht op donderdag 12 september bij De Balie in Amsterdam en Studium Generale in Groningen of op zaterdag 14 september bij Arminius in Rotterdam.

Politiek Actief divers: succesverhaal uit Oosterhout

Drie vragen aan raadsadviseur raadsgriffie Hanneke Herders

In 2019 maakt ProDemos de cursus Politiek Actief toegankelijker en aantrekkelijker voor verschillende doelgroepen die momenteel in de meeste gemeenteraden ondervertegenwoordigd zijn. Met de gemeente Oosterhout organiseerden we een cursus gericht op meer diversiteit in de gemeenteraad.

Foto: Johan Nieuwenhuize

1. Waarom heeft de gemeente Oosterhout de cursus Politiek Actief georganiseerd?

Onze gemeenteraad kon wel wat meer diversiteit gebruiken. Het gros van de gemeenteraadsleden is tegen de 60, wit en man. De gemeente Oosterhout is veel diverser dan dat en als gemeente denken we dat het goed is om dit meer terug te zien in ons openbaar bestuur. De cursus Politiek Actief, die gericht is op meer diversiteit, was daarom een goede stap voor ons om te kijken of we meer inwoners met verschillende achtergronden konden betrekken bij de lokale politiek.

2. En is dat gelukt?

Zeker! We wilden de cursus graag organiseren voor jongeren, vrouwen en mensen met een migratie-achtergrond. Dat hebben we bereikt door persoonlijke aandacht en het werven via netwerken. Dat kost veel tijd, maar is zeker de moeite waard gebleken. We hebben nu een groep van 15 mensen bijeen, met allerlei achtergronden, die allemaal heel gemotiveerd zijn om hun stem te laten horen in de politiek. We merken ook dat de fracties in de gemeenteraad enthousiast zijn over de cursus. Vooraf waren

enkele partijen nog wel sceptisch, maar toen raadsleden tijdens het speeddaten in bijeenkomst 3 merkten wat voor waardevolle bijdragen onze cursisten kunnen toevoegen aan de lokale politiek, waren ze om. Sommige cursisten sluiten direct al aan bij fracties als een soort klankbord en helpen hen om de politiek toegankelijker te maken voor meer mensen.

In het najaar gaan we met de inmiddels oud-cursisten bespreken hoe we hen nog verder kunnen betrekken en ondersteunen. Dat doen we als griffie graag, want het zou zonde zijn om dit opgebouwde netwerk te verliezen. Ook staat er nog een heel aantal mensen op de wachtlijst voor de cursus, dus we willen kijken of we de cursus volgend voorjaar opnieuw kunnen organiseren.

3. Wat zou je gemeenten adviseren die overwegen de cursus te organiseren?

Doe het en doe het goed. Daarmee bedoel ik dat je als gemeente flink moet investeren in persoonlijk contact en een betrouwbare, professionele aanpak. Maak ook duidelijk dat dit geen huis-tuin-en-keukencursus is, maar dat je het als gemeente uiterst serieus neemt en dat het de cursisten echt iets oplevert, omdat hun ervaring een plek kan krijgen in bestuurlijke besluitvorming. Wij hebben echt een band opgebouwd met de groep, ook door steeds verslagen en foto's door te sturen en altijd beschikbaar te zijn voor vragen via bijvoorbeeld Whatsapp. Dat kost veel tijd, maar is het absoluut waard, want je haalt zoveel potentieel naar voren.

Maak ook duidelijk dat dit geen huis-tuin-en-keukencursus is, maar dat je het als gemeente uiterst serieus neemt.

Ook een cursus Politiek Actief in jouw gemeente? Kijk op prodemos.nl/politiekactief.

Moet je 16-jarigen stemrecht geven?

In juni publiceerde de Raad voor het Openbaar bestuur (ROB) het rapport 'Jong geleerd, oud gedaan', met daarin het advies de kiesgerechtigde leeftijd uit de Grondwet te schrappen en de Kieswet aan te passen. Hierdoor zou Nederland kunnen gaan experimenteren met een verlaging van de kiesleeftijd naar 16 jaar. Volgens de ROB kan die verlaging bijdragen aan de politieke betrokkenheid van jongeren. Tegenstanders vinden jongeren nog niet verantwoordelijk genoeg of zijn bang dat verlaging een instrument is van 'linkse partijen' om meer stemmen te krijgen. We struinden Twitter af naar argumenten van voor- en tegenstanders.

Bram Eidhof @brameidhof

En in landen waar 16-jarige mogen stemmen, hebben ze dezelfde quality of vote (een indicatie dat ze stemmen op partijen met dezelfde waarden/belangen als henzelf) als volwassenen – ze worden dus niet sneller misleid. Zie onderzoek op ncbi.nlm.nih.gov

Devika @devikagauri

Oefening voor volwassenen: over stemmen vanaf 16 jaar geen mening hebben totdat je van meerdere jongeren zelf hebt gehoord wat zij willen en wat hun overwegingen en behoeftes zijn. (En nee je kinderen en nichtjes/neefjes tellen niet als referentiekader.)

Kevin Brongers @BrongersK

Vorig jaar schreef ik met @lysannevs over stemmen vanaf 16 jaar: bit.ly/2taA3CT
Gisteren zag ik 10.000+ scholieren meer maatschappelijke betrokkenheid tonen dan sommige volwassenen in hun hele leven. Wordt het geen tijd deze groep écht mee te laten beslissen? #klimaat

Lammert de Bruin @lammert

Zolang we 16 jaar nog te jong vinden om te drinken, roken, autorijden en te berechten volgens volwassenen strafrecht is het misschien gek dat we ze niet te jong vinden om te laten stemmen.

Radio 1 @radio1be

Voorzitster van de @vlijr @AlexSmarandescu over stemrecht vanaf 16 jaar: "De leeftijd om te stemmen alleen verlagen heeft weinig zin. Wel belangrijk is in gesprek gaan met jongeren en hen informeren over het belang en impact van hun stem." #KIES19

Hoxma @hoxma

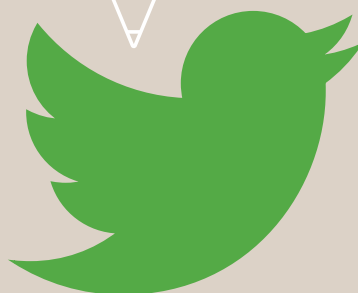
Ik vind het geen goed plan. Het beïnvloeden van 16-jarigen is zó eenvoudig dat het niet eens grappig is. Ik denk dat ik met een budget van 3 ton en in 3 jaar 300.000 jongeren een politieke kant naar keuze op kan duwen.

Habtmu de Hoop @HH_1998

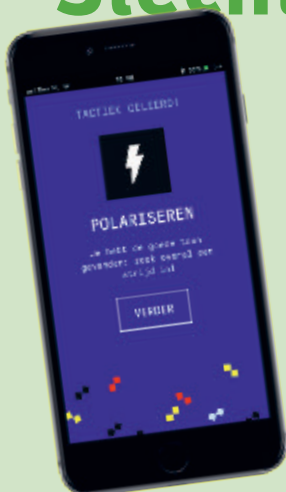
De AOW, de klimaattransitie en betaalbaar wonen. Allemaal onderwerpen waar wij jongeren enorme consequenties van ondervinden en dus over zouden moeten kunnen stemmen. Ook op je 16e. Anders leven wij straks in een toekomst waar we zelf niet voor gekozen hebben. @KajsaOllongren

Jorin Lewandowski @JorinEsschert

Wel frappant dat men op 16-jarige leeftijd nog niet verstandig genoeg wordt geacht een pintje te drinken, maar blijkbaar wel om politieke voorkeur te bepalen.

Slecht Nieuws tegen nepnieuws

De afgelopen jaren worden we ons als samenleving steeds meer bewust van nepnieuws, of desinformatie. Studies onder kinderen en jongeren laten zien dat zij het lastig vinden om echt nieuws van nepnieuws te onderscheiden. Het kritisch kijken naar informatie op internet zou, zo betogen steeds meer wetenschappers, dan ook getraind moeten worden op school. Maar hoe doe je dat?

DROG – Platform voor kritische nieuwsconsumenten en de Universiteit van Cambridge ontwikkelden een gratis te spelen online game, genaamd Slecht Nieuws, waarin je je eigen nepnieuwsimperium moet bouwen. In ongeveer een kwartier maak je op slechtnieuws.nl, al spelende, kennis met veelgebruikte tactieken van desinformatie zoals inspelen op emotie en het inzetten van zogenaamde 'experts'. We spraken met Marije Arentze van DROG.

HOE WERKT SLECHT NIEUWS?

In Slecht Nieuws verspreid je je eigen nepnieuws. Je moet in het spel op slechtnieuws.nl volgers verzamelen op Twitter en je reputatie opbouwen. We geven de speler steeds verschillende opties en het spel geeft feedback op die keuzes. Zo leer je hoe nepnieuws werkt en ben je vervolgens beter in het herkennen van desinformatie die je zelf tegenkomt.

HOE ZIJN DE REACTIES OP HET SPEL?

Goed! Het spel zet mensen aan het denken. We krijgen nog wel eens de vraag of het spel wel zo'n slimme zet is, want we leren mensen eigenlijk de technieken om zelf nepnieuws te maken. Maar wij werken juist met de inoculatietheorie: door mensen bloot te stellen aan een klein beetje van het 'slechte' in een veilige omgeving, namelijk het spel, bouwen ze als het ware antilichamen op tegen nepnieuws in het dagelijks leven. En dat werkt, blijkt uit de onderzoeken die de Universiteit van Cambridge doet naar het spel, daar zijn we natuurlijk erg blij mee.

VOOR WIE IS DE GAME BEDOELD?

In principe kan iedereen de game spelen. We hebben ons best gedaan om Slecht Nieuws een laag instapniveau te geven. Jongeren reageren er het beste op, senioren hebben de meeste moeite het spel te spelen. Zij zijn namelijk geen 'digital natives' en zijn opgegroeid in het krantentijdperk, toen kranten weliswaar andere invalshoeken hadden, maar ook een soort 'waarheidsfilter' hadden. Senioren gaan er daarom nog van uit dat iedereen ongeveer hetzelfde nieuws meekrijgt, maar dat is nu, in een tijd dat mensen hun nieuws via Facebook binnenkrijgen, helemaal niet meer het geval.

Vanaf dit najaar hebben we ook een speciale game voor jonge kinderen. Zij zijn zelf nog geen actieve nieuwsgebruikers, maar krijgen natuurlijk wel veel mee van

hun ouders en de media die aanstaan in huis. Bij hen zal de nadruk dan meer liggen op manipulatietechnieken dan op nieuws.

KUNNEN DOCENTEN SLECHT NIEUWS GEBRUIKEN IN DE KLAS?

Dat kan zeker. We bieden ook een workshop aan waarin we leerlingen in de klas zelf nepnieuws laten maken. Dan wordt het nog concreter dan de online game. Ook organiseren we train-de-trainer workshops, waarin we docenten leren hoe ze die nepnieuwsworkshop zelf kunnen geven. Daarin bespreken we ook didactische technieken om over desinformatie te praten met leerlingen, want je wilt absoluut voorkomen dat je in een welles-nietesdiscussie verzandt in de klas. Als docenten meer willen weten over die workshop, kunnen ze kijken op wijzijndrog.nl.

AGENDA

Kijk voor de actuele agenda op prodemos.nl/agenda

AUGUSTUS

Vrij 30 Democratiefestival
Za 31 Democratiefestival

SEPTEMBER

Wo 3 Nieuwspoortdebat
diversiteit
Wo 11 Avond van het Politieke
Boek
Do 12 Film & Debat 'The
Swallows of Kabul'
Vrij 13 Uitreiking
Prinsjesboekenprijs en
Prinsjesfotoprijs
Vrij 13 Nacht van de Dictatuur
Za 14 Open Monumentendag
Ma 16 Prinsjesforum
Di 17 Prinsjesdag
Ma 23 Collegereeks Zwolle –
college 1
Di 24 Algemene Politieke
Nabeschouwingen
Ma 30 Collegereeks Zwolle –
college 2

OKTOBER

Wo 2 Actualiteitendebat
Za 5 Museumnacht
Ma 7 Collegereeks Zwolle –
college 3
Di 8 Politiek Café Zij/hij
Do 17 Film & Debat 'Sorry we
missed you'

NOVEMBER

Wo 6 Actualiteitendebat
Banencarroussel Brussel
Di 12 Politiek Café

Op de hoogte blijven van onze
activiteiten en evenementen?
Meld u dan aan voor de digitale
Activiteitenladder, onze
maandelijkse nieuwsbrief.
prodemos.nl/nieuwsbrief

75 jaar bevrijding

In 2019 en 2020 herdenken we de beëindiging van de Tweede Wereldoorlog en vieren we dat we sindsdien in vrijheid leven, al 75 jaar lang. De start van 75 jaar bevrijding vindt plaats op 31 augustus, wanneer de bevrijding van Zuid-Nederland gevierd wordt. Het Nationaal Comité 4 en 5 mei organiseert in de maanden erna, samen met diverse partners, verschillende evenementen door heel Nederland in dit thema. Ook ProDemos doet mee, met o.a. lesmateriaal, een themaronde in Den Haag en Vrijheidscolleges in aanloop naar Bevrijdingsdag op 5 mei.
4en5mei.nl/75-jaar-vrijheid

FORT DE BILT

In Utrecht beheert ProDemos Fort De Bilt, waar tijdens de Tweede Wereldoorlog 140 verzets-

strijders werden vermoord en nu een herdenkingsmonument is gevestigd. Voor basisscholen (groep 7/8) bieden we hier een speciaal educatief programma aan, dat de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog koppelt aan hedendaagse voorbeelden van oorlog en verzet. De gevolgen van het aan de kant schuiven van de rechtsstaat hebben een belangrijke rol in het programma en worden op een toegankelijke manier behandeld. Leerlingen onderzoeken het monument en worden aan het denken gezet over wat het betekent om op te staan tegen onrecht. Docenten die komend schooljaar extra aandacht willen besteden aan de Tweede Wereldoorlog en 75 jaar bevrijding zijn van harte welkom op het Fort.
prodemos.nl/fortdebilt

ProDemos legt uit wat de spelregels zijn van de democratie en rechtsstaat en laat zien wat je zelf kunt doen om invloed uit te oefenen – in de gemeente, het waterschap, de provincie, het land en Europa.

ProDemos

Huis voor democratie en rechtsstaat

ProDemos
Hofweg 1H
2511 AA Den Haag

(070) 757 02 00
info@prodemos.nl
www.prodemos.nl

Deze nieuwsbrief is een uitgave van
ProDemos en verschijnt 5x per jaar.
Abonneer u gratis op
prodemos.nl/nieuwsbrief

Redactie
Afd. Communicatie
Basisontwerp
Studio Duel
Fotografie
Bart van Vliet
Lay-out
Puntspatie [bno]
Druk
Bendion Mailsupport BV

